

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

گام‌های نخستین به سوی خواندن

نویسندگان :

دکتر جو دیس شیکدائز - دکتر برونوبتل‌هایم

دکتر پاتریشیا سیانسلو - دکتر برنیس کالینان

دکتر دیوید ال‌کایند - دکتر الفریدا هیبرت

دکتر فرانک ولوتینو

مترجمان :

دکتر احمد به‌پژوه و محمد جعفر کندی

۱۳۸۴

گام‌های نخستین به سوی خواندن / نویسندگان جویدیس شیکدانتز... (و دیگران) ،
 مترجمان احمد به پژوه ، محمد جعفر کندی . -- تهران : انتشارات انجمن اولیا و مربیان
 شماره‌ی انتشار ۱۴۳ - چاپ دوم ۱۳۸۴ - ۲۹۶ صفحه . مصور
 بالای عنوان : راهنمای پدران و مادران موفق . ISBN 964-451-194-8
 عنوان اصلی : First steps toward reading .
 واژه‌نامه : کتابنامه . ص ۲۸۷-۱۲۹۳ همچنین به صورت زیرنویس . نمایه
 فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا
 پشت جلد به انگلیسی : کتاب نامه : ص ۳۲۴ - (۳۲۷ .
 ۱. کودکان - کتاب و مواد خواندنی . ۲. خواندن - مشارکت والدین .
 الف . شیکدانتز ، جویدیت ، ۱۹۴۴ - Judith A . Schickedanz ;
 ب . به پژوه ، احمد ، مترجم ، ۱۳۳۷ - ج . کندی ، محمد جعفر ، مترجم .
 د . سازمان مرکزی انجمن اولیا و مربیان ه . عنوان : راهنمای پدران و مادران موفق .
 ۱۱/۲۷/۱۰۳۷ Z ۰۲۸/۵ کتابخانه ملی ایران ۳۶۶۱۱-۲۸۱

انتشارات
 انجمن اولیا و مربیان

شماره‌ی انتشار: ۱۴۳

راهنمای پدران و مادران موفق

گام‌های نخستین به سوی خواندن

این کتاب ترجمه اثر زیر است:

The Editors of Time-Life Books (1987). First Steps Toward
 Reading: Successful Parenting. Alexandna, VI: Time-Life Books Inc.

نویسندگان : دکتر جویدیس شیکدانتز ، دکتر برونوبتل هایم ، دکتر پاتریشیا سیانشلو
 دکتر برنیس کالینان ، دکتر دیوید الکایند ، دکتر الفریدا هیبرت ، دکتر فرانک ولوتینو

مترجمان : دکتر احمد به پژوه و محمد جعفر کندی

آماده سازی : مدیریت آموزش ، تحقیقات و تألیفات (گروه تحقیقات و تألیفات)

صفحه آرازی : محمود حاجی آقایی

امور چاپ و توزیع : حسن علی جمشیدیان

چاپ و صحافی : آراین چاپ دوم : پاییز ۱۳۸۴ - ۲۰۰۰ جلد

شابک : ۹۶۴-۴۵۱-۱۹۴-۸

کلیه‌ی حقوق محفوظ است

تهران - خیابان انقلاب اسلامی ، خیابان برادران شهید مظفر (صبا شمالی)

ساختمان شماره‌ی ۵ وزارت آموزش و پرورش - پلاک ۳۶

سازمان مرکزی انجمن اولیا و مربیان تلفن ۹-۴۹۱-۶۶۴۸۰۴۹۱-۶۶۴۸۰۴۹۱

فروشگاه مرکزی : خیابان قدس - ابتدای خیابان طالقانی - تلفن ۸۸۹۵۸۱۹۰

E-mail: olia@Tehran.IRPost.com

فهرست

۱۲	..... سخن ناشر
۱۴	..... پیش‌گفتار مترجم
۱۸	..... مقدمه‌ی خانم ثریا قزل‌ایاغ: خانواده، کودک و خواندن
۲۳	..... معرفی نویسندگان کتاب

فصل اول: جاذبه‌ی خواندن

۲۸	..... پیش‌درآمد
۲۹	..... شروع زود و شگفت‌انگیز خواندن
۲۹	..... پاسخ این معما
۳۲	..... پایه‌های روان‌خوانی
۳۴	..... اهمیت تجربه
۳۵	..... فرآیند ظریف رشد زبان
۳۵	..... برقراری ارتباط از طریق محبت
۳۶	..... برقراری ارتباط بدون گفتار
۳۸	..... واژه‌سازی
۴۲	..... سرآغاز کار با کتاب
۴۲	..... لذت بردن از کتاب‌خوانی با کودکان
۴۵	..... درک چگونگی کار کتاب
۴۶	..... غرقه شدن در حروف چاپی
۴۸	..... سفری باور نکردنی به سوی سوادآموزی
۴۹	..... کشف زبان نوشتاری
۵۰	..... بصیرت‌های نخستین در خواندن

۵۲	آگاهی به حروف چاپی
۵۴	یادگیری از طریق بازی
۵۷	مشکلات بالقوه
۵۸	شنوایی و زبان
۵۹	علائمی که نیاز به توجه دارند
۵۹	شنوایی
۶۰	بینایی
۶۱	بینایی و خواندن
۶۳	زمانی که مشکلات خواندن ظاهر می‌شود
۶۵	دیدگاه یک متخصص: نارساخوانی: هنوز هم بدون جواب واقعی
۶۸	گام‌هایی در مسیر
۷۰	مرحله‌ی تصویرخوانی
۷۲	مرحله‌ی برخورد با کتاب
۷۴	مرحله‌ی درک داستان و کتاب
۷۶	مرحله‌ی داستان‌خوانی

فصل دوم: علاقه به نوشتن

۷۸	پیش درآمد
۷۹	مهارت‌های هم‌زاد: خواندن و نوشتن
۸۱	درک شکل و کارکرد نوشتن
۸۲	یادگیری از طریق عمل کردن
۸۳	حرکت از کل به جزء
۸۴	زمان تبدیل خطوط نامنظم به حروف
۸۴	نخستین ریشه‌های نوشتن

۸۵	اهمیت خط خطی کردن
۸۶	خط خطی کردن کنترل نشده (آزاد)
۸۷	خط خطی کردن کنترل شده
۸۸	کشف مشخصات حروف چایی
۸۹	شبه حروف
۸۹	نخستین آگاهی از شکل نوشتن
۹۰	کشف زبان نوشتاری
۹۱	اسم‌ها به عنوان الگوهای بصری اولیه
۹۲	مراحل مهم در نوشتن
۹۴	نوشتن شبه کلمه‌ها
۹۶	تهیه‌ی فهرست کلمه‌ها
۹۶	تأثیر فرهنگ
۹۸	یادگیری از تفاوت‌ها و شباهت‌ها
۹۹	نوشتن در جهت‌های نامنظم
۱۰۱	وارونه‌نویسی و آینه‌نویسی
۱۰۲	ارتباط اصوات و نوشتن
۱۰۳	هجی ابتکاری
۱۰۴	حرکت از کلمه‌های عینی به سوی کلمه‌های انتزاعی

فصل سوم: بذرافشانی

۱۱۰	پیش درآمد
۱۱۰	مهم‌ترین معلم کودک شما
۱۱۱	آغاز یادگیری در خانه
۱۱۲	والدین در نقش الگو

۱۱۵	تفاوت‌های جنسی
۱۱۶	فواید گفت و شنود
۱۱۶	برقراری ارتباط کامل با فرزندتان
۱۱۸	تشویق کودک به صحبت کردن
۱۱۹	دنیای فرصت‌ها
۱۲۲	کارهای روزمره
۱۲۳	یافتن فرصت برای خواندن
۱۲۶	یافتن فرصت برای نوشتن
۱۲۷	جست‌وجوگر واژه‌ها
۱۲۸	تبدیل تلویزیون به وسیله‌ای برای خواندن
۱۳۰	رهنمودهایی برای والدین شاغل
۱۳۱	حسن استفاده از زمان
۱۳۲	تجربه‌اندوزی
۱۳۳	تبدیل یک سفر کوتاه به یک سفر ماجراجویی
۱۳۵	روی دادهای اجتماعی
۱۳۶	گنج کتاب‌خانه
۱۳۹	تشویق کودک به خواندن حروف چایی
۱۴۰	روش‌های یادگیری شخصی
۱۴۲	ایجاد حمایت‌های بیش‌تر
۱۴۳	دیدگاه یک متخصص: خطرهای فشار آوردن بر کودک
۱۴۶	روش‌های کشف کتاب‌های داستان
۱۴۷	اهمیت خط‌خطی کردن
۱۴۹	یادگیری الفبا
۱۵۱	بازی با حروف چایی

۱۵۴	بازی‌های نوشتاری
۱۵۵	لذت درست‌کردن کتاب
۱۵۶	پاداش تلاش‌کردن
۱۵۷	وسایل نوشتن
۱۵۸	وسایل ضروری برای نوشتن
۱۵۹	استفاده از رایانه
۱۶۰	ویژگی‌های یک مرکز پیش‌دبستانی مطلوب
۱۶۳	بازی‌ها و سرگرمی‌ها با حروف و کلمه‌ها

فصل چهارم: زمان داستان‌گویی

۱۷۸	پیش‌درآمد
۱۷۹	اهمیت خواندن با صدای بلند
۱۷۹	تحریک قوه‌ی تخیل کودک
۱۸۰	پیش‌روی به سوی یادگیری
۱۸۱	تدارک بصیرت
۱۸۱	تعیین موقعیت
۱۸۳	رهنمودهایی برای خواندن
۱۸۴	آن‌چه از کودکان خردسال می‌توان انتظار داشت
۱۸۷	تجربه‌های اولیا: لذت تجربه‌ی خواندن
۱۸۹	ارضای کنجکاوی کودکان پیش‌دبستانی
۱۹۱	جای‌گزین‌های بلندخوانی
۱۹۱	زمان آغاز خواندن
۱۹۲	دنیای گسترده‌ی کتاب‌های کودک
۱۹۳	در جست‌وجوی چه هستیم؟

- ۱۹۶ ..... کتاب‌های مناسب برای نوزادان (از تولد تا دوازده‌ماهگی)
- ۱۹۸ ..... نخستین کتاب‌های فرزند شما
- ۱۹۹ ..... کتاب‌خانه‌ی کودکان نوپا
- ۲۰۰ ..... نخستین کتاب‌های آموزشی
- ۲۰۳ ..... دیدگاه یک متخصص: ضرورت نقل داستان‌های افسانه‌ای
- ۲۰۵ ..... درباره‌ی کتاب‌های مصور
- ۲۰۵ ..... کتاب‌های مناسب برای کودکان نوپا (سنین یک تا سه‌سالگی)
- ۲۰۸ ..... تغییر نیاز
- ۲۰۹ ..... ضرورت خواندن داستان‌های تخیلی و عامیانه
- ۲۱۰ ..... کتاب‌های مناسب برای کودکان پیش‌دبستانی (سنین سه تا شش‌سالگی)
- ۲۱۱ ..... ضرورت خواندن کتاب‌های شعر
- ۲۱۳ ..... اجزای یک کتاب مصور خوب
- ۲۲۴ ..... خودتان داستان بگویید
- ۲۲۵ ..... برخی از رازهای داستان‌گویی مطلوب
- ۲۲۷ ..... برخی از منابع برای داستان‌گویان
- ۲۲۹ ..... آماده‌سازی داستان و نقل آن
- ۲۲۹ ..... اتکا به تجربه
- ۲۳۰ ..... افزودن یک بعد جالب

فصل پنجم: روزهای دبستان

- ۲۴۰ ..... پیش درآمد
- ۲۴۱ ..... یک سرآغاز
- ۲۴۲ ..... تغییر مفهوم آمادگی
- ۲۴۳ ..... روی‌کرد مهارت‌سازی

۲۴۵	پیش‌روی پیوسته
۲۴۶	شناخت موقعیت کودک
۲۴۸	ارزیابی آمادگی خواندن
۲۴۸	یک نمونه آزمون آمادگی خواندن
۲۵۰	به‌طور معمول چه مهارت‌هایی در یک آزمون سنجیده می‌شود؟
۲۵۲	مهارت‌های مورد سنجش
۲۵۳	روش نمره‌گذاری
۲۵۴	چگونگی اجرای یک آزمون خواندن
۲۵۴	مجادله‌ی دیگر
۲۵۶	زمان آغاز آموزش رسمی
۲۵۸	روش آوایی
۲۵۹	هدف کتاب‌های آموزش مقدماتی
۲۶۱	روش کلمه‌ای
۲۶۲	روش زبان تجربی
۲۶۵	روش کل زبانی
۲۶۶	باغی از کلمه‌ها برای کودکان
۲۷۵	کتاب‌نامه
۲۷۹	واژه‌نامه‌ی انگلیسی به فارسی
۲۸۷	کتاب‌شناسی خواندن

سخن ناشر

«خواندن» هم در ادبیات و هم در سنت فرهنگی ما از جایگاهی خاص برخوردار است. اولین پیام الهی به حضرت محمد (ص) خاتم پیامبران، با دستور به خواندن آغاز می‌شود: اقرء باسم ربك الذی خلق^۱. بر اساس کلام الهی (قرآن)، مهم‌ترین وظیفه و رسالت پیامبر، خواندن آیات الهی، تهذیب نفس و تعلیم کتاب و حکمت تعیین گردیده است (هو الذی بعث فی الامیین رسولا منهم یتلوا علیهم آیاته و یزکیهم و یعلمهم الکتاب و الحکمة^۲).

در فرهنگ دیرینه‌ی این دیار نیز، خواندن از مقامی والا برخوردار بوده است؛ خواندن قرآن کریم، حافظ، مثنوی، شاهنامه و نظایر آن، انرژی و وقت بسیار گران‌بهایی را از دانشمندان، دانش‌دوستان و اندیشمندان، باسوادان و حتی بی‌سوادانی را گرفته است که پای کتاب‌خوانی دیگران می‌نشسته‌اند و هیچ‌کدام نیز این وقت را هدر رفته تلقی نکرده‌اند.

خواندن؛ آغاز آموزش، و آموزش، آغاز پرورش و تربیت است. آموزش و پرورش با خواندن آغاز می‌گردد و می‌توان پنداشت که خواندن آغاز حرکت از تاریکی و جهل به سوی نور و روشنایی است.

دنیای ارتباطی کودکان با خواندن کلمات آغاز می‌شود و مهارت نوشتاری آنان نیز با خواندن شروع می‌شود. خواندن و نوشتن نیز سرآغاز شعور، بصیرت و شناخت انسان‌هاست.

خواندن از چه زمانی آغاز می‌شود؟ ارتباط خواندن با نوشتن چیست؟ و چگونه می‌توان از خواندن به مهارت هم‌زاد آن که نوشتن است، دست یافت؟ برای کمک به یادگیری خواندن و نوشتن چه اقداماتی باید توسط مربیان و یا پدران و مادران انجام پذیرد؟ اهمیت داستان‌سرایی برای تحریک قوه‌ی تخیل کودکان تا چه اندازه است؟ در روزهای آغازین دبستان و شروع آموزش رسمی، روش‌های گوناگون خواندن همچون روش آوایی و روش کل زبانی چگونه باید تعلیم داده شوند؟

۱- نگاه کنید به قرآن؛ سوره‌ی علق؛ آیه‌ی ۱.

۲- نگاه کنید به قرآن؛ سوره‌ی جمعه؛ آیه‌ی ۲.

مجموعه‌ی حاضر تحت عنوان «گام‌های نخستین به سوی خواندن» با شیوه‌ای علمی و مفید به سؤالات فوق پاسخ می‌دهد و مربیان و آموزگاران، هم‌چنین پدران و مادران را با ویژگی‌های علمی آموزش دانش‌آموزان آشنا می‌سازد. از طرفی به خود دانش‌آموزان نیز مهارت‌های خواندن و نوشتن را نشان می‌دهد.

نویسندگان کتاب «گام‌های نخستین به سوی خواندن: راهنمای پدران و مادران موفق» همگی از متخصصان آموزش و پرورش، روان‌شناسی، مطالعات کودکان، روان‌شناسی تربیتی و نارساخوانی بوده‌اند که در زمینه‌ی ایفای نقش خود در مجموعه‌ی حاضر، با زیبایی تمام، به راهنمایی پدران و مادران پرداخته‌اند، تا آنان بتوانند برای فرزندان خود گام‌های مهمی را به سوی «خواندن» بردارند. از این رو، جناب آقای دکتر احمد به‌پژوه، همکار ارجمند سازمان انجمن اولیا و مربیان و جناب آقای محمدجعفر کندی همکار ایشان، با هنرمندی لازم این اثر ارزشمند را برای خانواده‌های علاقه‌مند کشورمان، با قلمی ساده و روان و قابل استفاده‌ی همگان، ترجمه فرموده‌اند.

سازمان انجمن اولیا و مربیان جمهوری اسلامی ایران که با هدف آموزش اولیا و آشنایی پدران و مادران با نقش مهم فرزندپروری آنان، در نیم قرن گذشته برای تألیف و ترجمه‌ی آثار مناسب و قابل استفاده برای اولیا تلاشی مستمر داشته است، این بار نیز علاوه بر همان اهداف، با هدف آشنایی خانواده‌ها، آموزگاران و مربیان با شیوه‌های خواندن، نوشتن و کمک به یادگیری فرزندان در این خصوص، کتاب حاضر را به تمامی علاقه‌مندان تقدیم می‌دارد. رجاء واثق دارد که ترجمه و چاپ چنین آثاری خانواده‌های گران‌قدر کشور اسلامی‌مان را به زیور علم و آگاهی در خصوص رفتار مناسب با فرزندان‌شان آراسته گرداند و آنان در تربیت نسلی فرهیخته و آراسته به ارزش‌های تربیتی و دینی توفیق یابند. انشاءالله.

پیش‌گفتار مترجم

به نام آن که انسان را خواندن آموخت، انسان را فکرت آموخت، انسان را منطق و بیان آموخت، انسان را نوشتن آموخت و با قلم آشنا کرد و انسان را دانش آموخت و به انسان آن چه را نمی‌دانست، تعلیم داد^۱.

شاید شما هم به این حقایق فکر کرده‌اید که:

خواندن، هم یک فرایند و محصول ادراکی و هم یک فرایند و محصول شناختی است.

خواندن، مهارتی چند بعدی و بسیار پیچیده است.

خواندن، یکی از توانایی‌های خاص انسان است.

خواندن، یکی از شگفت‌آورترین استعداد های بالقوه‌ی انسان است.

خواندن، یکی از مهارت‌های اصلی زبان‌آموزی است.

خواندن و نوشتن، دو مهارت هم‌زاد و مکمل یک‌دیگر هستند.

خواندن و نوشتن، نخستین خشت‌های یادگیری را تشکیل می‌دهند.

خواندن و نوشتن، ساده‌ترین، قدیمی‌ترین و پایدارترین راه برقراری رابطه با دیگر

انسان‌ها و فرهنگ‌هاست.

خواندن و نوشتن، اثربخش‌ترین روش انتقال متقابل عواطف و اندیشه‌ها از انسانی به

انسان دیگر است.

خواندن و نوشتن، وسیله‌ای برای سازگاری و رشد همه‌جانبه است.

خواندن و نوشتن، وسیله‌ای برای رفع نیازها و بهتر زندگی کردن است.

خواندن و نوشتن، پلی است میان گذشته، حال و آینده.

خواندن و نوشتن، وسیله‌ای است برای کسب اطلاعات و انتقال اطلاعات.

خواندن و نوشتن، وسیله‌ای است برای فرهنگی شدن انسان.

خواندن و نوشتن، تجلیگاه هوش و استعداد های انسان است.

۱- نگاه کنید به قرآن مجید، سوره‌ی علق، آیات یک تا پنج؛ سوره‌ی الرحمن، آیات یک تا چهار و سوره‌ی قلم، آیه‌ی یک.

خواندن چیست؟ خواندن یعنی بازشناسی دیداری عناصر نوشتاری و زبان (حروف، کلمه‌ها و جمله‌ها) و توانایی فهم و ادراک معانی رمزهای دیداری و نمادهای بصری و نوشتاری. در ادبیات فارسی، بارها به این حقیقت اشاره شده است که آدم بی‌سواد کور است. بدیهی است مهم‌ترین عامل عمده‌ی بی‌سوادی، عدم توانایی در خواندن و سپس در نوشتن است. کودکان شنیدن (گوش دادن) و حرف زدن (گفتن) را به‌طور تقلیدی و خودکار یاد می‌گیرند، اما خواندن و نوشتن را باید با برنامه و آگاهانه به آن‌ها آموزش داد. بی‌شک نخست، کودکان باید مهارت‌های شنیدن و حرف زدن را به عنوان ارکان سمعی زبان آموزی کسب کنند، آن‌گاه به آموزش خواندن و نوشتن به منزله‌ی ارکان بصری پرداخت.

به‌رغم جایگاه والایی که مهارت خواندن در رشد و شکوفاسازی توان‌ها و استعداد‌های انسان دارد، فقط در سی سال اخیر است که به‌طور جدی مطالعه و پژوهش درباره‌ی خواندن، موضوع پژوهش‌های روان‌شناسی تجربی و کانون توجه روان‌شناسی شناختی قرار گرفته است (رینروپولاچک، ۱۹۸۹، ترجمه‌ی کیوانی، ۱۳۷۸). در این مدت، مطالعه و پژوهش درباره‌ی خواندن شتابی برق‌آسا گرفته، انبوه کتاب‌ها و مقاله‌ها منتشر شده و هنوز استمرار دارد تا جلوه‌هایی از حقیقت را به ما بازنماید و دریچه‌هایی از شناخت بیکران را مقابل دیدگان ما بگشاید. در ایران، روان‌شناسی خواندن، مانند ده‌ها مقوله‌ی دیگر مورد غفلت واقع شده و پژوهش‌های اندکی به آن اختصاص داده شده است. در حالی که ده‌ها مسئله‌ی پژوهشی وجود دارد که تحقیق جدی و عمیق را طلب می‌کند. مسائلی مانند روش‌های گوناگون خواندن، بررسی اثر بخشی هر روش، زبان و زبان آموزی، موضوع دو زبانگی و گاهی سه زبانگی، عوامل مؤثر بر خواندن، آسیب‌شناسی خواندن، مسئله‌ی نارساخوانی و راه‌های درمان و ...

خوش‌بختانه در سال‌های اخیر در برنامه‌های کارشناسی روان‌شناسی و علوم تربیتی درسی تحت عنوان روان‌شناسی خواندن در نظر گرفته شده و به‌رغم محدودیت منابع درسی، دانشجویان تا حدی با این رشته آشنا می‌شوند. از سوی دیگر بسیاری از والدین، به‌ویژه مادران، مربیان مهد‌های کودک و مراکز پیش‌دبستانی علاقه‌مند هستند که پیش از ورود کودکان به دبستان، خواندن را به آنان آموزش دهند، اما نمی‌دانند چگونه و چطور؟ از این رو، کتاب حاضر

می‌تواند برای یکایک مادران، پدران، معلمان و مربیان مفید واقع شود. کتاب حاضر توسط هفت نفر از برجسته‌ترین استادان روان‌شناسی و علوم تربیتی در زمینه‌ی خواندن تألیف‌شده و به بررسی یکی از مهم‌ترین و شگفت‌انگیزترین استعداد یا مهارت انسان، یعنی قدرت خواندن پرداخته است.

در این کتاب برای نخستین بار تلاش شده است با زبانی ساده و کاربردی به برخی از سؤال‌ها و نیازهای خانواده‌ها و کارشناسان پاسخ داده و پیچیدگی اکتساب مهارت خواندن در کودکان عادی در فرایند رشد طبیعی به تصویر کشانده شود. کتاب حاضر در پنج فصل تنظیم شده است:

فصل اول تحت عنوان جاذبه‌ی خواندن، شروع زود هنگام خواندن، فرایند ظریف رشد زبان‌آموزی و سفری باور نکردنی به سوی سوادآموزی را مورد بحث قرار می‌دهد. در این فصل ملاحظه می‌شود که چگونه کودکان از سنین بسیار پایین (حدود یک‌سالگی) از طریق لمس کردن و مشاهده‌ی تصاویر با کتاب و زبان نوشتاری آشنا می‌شوند.

فصل دوم به نوشتن اختصاص دارد. در این فصل دو مهارت هم‌زاد و مکمل یک‌دیگر یعنی خواندن و نوشتن مورد مطالعه قرار گرفته و ملاحظه می‌شود که چگونه به‌طور شگفت‌انگیزی، نوشتن نیز مانند خواندن از سنین بسیار پایین با خط‌خطی کردن و نقاشی کردن شبه حروف آغاز می‌شود.

عنوان فصل سوم بذر افشانی است و با این جمله آغاز می‌شود که: «برای کمک به یادگیری خواندن و نوشتن کودک، هیچ‌گونه فرمول معجزه‌گر جادویی‌ای وجود ندارد، بلکه راز این امر در میزان وقتی نهفته است که شما به عنوان مادر یا پدر صرف آموزش فرزندتان می‌کنید.» در این فصل اهمیت گفت و شنود، والدین در نقش الگو، ضرورت برقراری رابطه با فرزندان و اهمیت بازی‌های گفتاری و نوشتاری نیز مورد تأکید قرار گرفته است.

فصل چهارم به بحث درباره‌ی اهمیت داستان‌گویی اختصاص دارد و موضوع‌هایی، مانند اهمیت خواندن با صدای بلند، تحریک قوه‌ی تخیل کودک، معرفی کتاب‌های مناسب برای نوزادان، کودکان نوپا و کودکان پیش‌دبستانی آرایه‌ی شده است.

فصل پنجم نگاهی به روزهای دبستان دارد. ارزیابی آمادگی خواندن، زمان آغاز آموزش رسمی، روش‌های گوناگون خواندن، مانند روش آوایی، روش کل زبانی مورد بحث قرار گرفته است. در بخش‌های آخر کتاب معرفی منابع مورد استفاده و واژه‌نامه‌ی انگلیسی به فارسی و کتاب‌شناسی خواندن هریک به غنای کتاب افزوده است.

از کتاب‌گام‌های نخستین به سوی خواندن: راهنمای پدران و مادران موفق، می‌توان برای تدریس در کلاس‌های آموزش خانواده به ویژه کلاس آموزش مادران، دوره‌های آموزشی کارشناسان مهدهای کودک و مراکز پیش‌دبستانی، دوره‌های کارشناسی علوم تربیتی با گرایش آموزش و پرورش پیش‌دبستانی و دبستانی و در رشته‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی و آموزش زبان‌های خارجی استفاده کرد.

در این پیش‌گفتار شایسته است از همکار محترم سرکار خانم ثریا قزل ایاغ عضو هیأت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشکده‌ی روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران که زحمت نوشتن مقدمه را به عهده داشته‌اند، صمیمانه سپاسگزاری کنم. هم‌چنین از آقای علی مشهدی دانشجوی کارشناسی ارشد روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی که زحمت تهیه‌ی کتاب‌شناسی خواندن را تقبل کرده‌اند، تشکر می‌نمایم. از شرکت تعاونی افراد معلول نوا افزار که نمونه‌ی عالی توان بخشی حرفه‌ای است، به ویژه سرکار خانم زهره کرمی به لحاظ حروف‌چینی کتاب و یکایک اعضای محترم شورای کتاب و همکاران ارجمند در گروه آموزش، تحقیقات و تألیفات انجمن اولیا و مربیان نیز تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

سخن آخر این که این‌جانب امیدوارم این کوشش ناچیز مورد توجه خوانندگان محترم قرار گیرد و برای کارشناسان و اهل نظر سودمند افتد. با این اعتقاد که رشد انسان در خطاپذیری او است، متواضعانه از یکایک خوانندگان عزیز و استادان گرامی انتظار می‌رود با یادآوری‌های عالمانه و انتقادهای سازنده‌ی خود ما را یاری فرمایند.

دکتر احمد به‌پژوه

دانشیار دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران

مقدمه‌ی خانم ثریا قزل ایاغ :

خانواده، کودک و خواندن

در فرهنگ کهن سال و هزار توی ایرانی باورها و سنت‌های به ظاهر ساده‌ای وجود دارد که بر حکمتی عمیق استوار است و بی آن که کنکاشی در ریشه‌های آن صورت گرفته باشد از نسلی به نسل دیگر منتقل شده و دوام یافته است. ناگفته پیداست که خانواده در فرهنگ ما هم مسؤول بودن و هم مسؤول شدن فرزندان شناخته می‌شود و چنین است که تأثیر خانواده تا بزرگسالی بر زندگی فرد می‌ماند. به طوری که در همسرگزینی، خانواده‌ی فرد بیش از خود فرد مورد کنکاش قرار می‌گیرد. فرزندان از خانواده انتظارهای بی‌شمار دارند و پدران و مادران نیز، برای آن که مورد سرزنش قرار نگیرند و به کوتاهی متهم نشوند، به افراط تا نفسی دارند بر سر نوشت فرزندان خود اندیشناکند و در جست‌وجوی راهی برای همراهی با آنان.

خانه در فرهنگ ما از احترام و تقدسی خاص برخوردار است. خانه، امنیت، آسایش، عشق و محبت را معنا می‌کند؛ حریمی است که همواره محفوظ نگه داشته می‌شود. میهمان‌سرایی نیست که تعدادی غریبه چند صبحی در کنار هم بیاسایند و پس از ترک آن یادشان نیاید که در کجا بوده‌اند و چه کرده‌اند؟ خاطره‌های خانه‌ی پدری آن چنان شیارهای عمیقی در ذهن انسان ایرانی به جا می‌گذارد که حتی در کهن‌سالی هم با بستن چشم می‌توان زوایای آن را دید و کاوید؛ زیرا این خانه مخزن خاطره‌های تلخ و شیرینی است که از زندگی کردن با دیگران حاصل شده است نه به خاطر خشت و آجر آن.

خانه در شکل سنتی، محل زندگی خانواده بوده است نه استرحگاه شبانه. بیش‌تر ساعات عمر اغلب اعضای آن در این محیط سپری می‌شده است. بیش‌تر آداب و آیین‌های زندگی در آن‌جا به‌جا آورده می‌شده است. هر اتفاقی بهانه‌ای می‌شد برای جمع شدن و باهم بودن. اگر جشن و شادی پیش می‌آمد، مولودی‌خوان‌ها، نوازندگان یا گروه‌های نمایشی دوره‌گرد به خانه می‌آمدند و شادی را برای همه به ارمغان می‌آوردند. مراسم سوگواری، روضه‌خوانی، شبیه‌خوانی، پرده‌خوانی و نذرهای ادا شده، همه در خانه به‌جا آورده می‌شد.

اگر سواد می‌بایست آموخت، اغلب معلم سر خانه‌ای بود که می‌آمد و به قول قدیمی‌ها خط و کتابتی می‌آموخت، خلاصه این که انسان در خانه به دنیا می‌آمد و بند نافش در خانه بریده می‌شد و در فاصله‌ی تولد و مرگ، بیش‌تر آداب زندگی را در همین خانه بجا می‌آورد و آن‌گاه که وقت رفتن می‌رسید در بستر خود و در میان خانواده چشم از جهان فرو می‌بست.

رسم دیگری هم در میان ما بود که دیگر فراموش شده است. با وجود آن که باسوادان اندک بودند، اما خواندن و باهم خواندن هم در سنت ما جایگاهی داشت. در تاقچه یا رف، مثنوی و حافظ و شاهنامه‌ای بود و قرآنی و کتاب‌دعایی در مناسبت‌هایی که اعضای خانواده دور هم جمع می‌شدند، باسواد خانواده کتابی از رف برمی‌گرفت و آن را باز می‌کرد و رمز و رازها و حکمت‌ها و اندیشه‌های آن را با کوچک و بزرگ و پیر و جوان و زن و مرد سهیم می‌شد. شاید بعضی از ما اگر چشم‌های خود را ببندیم و گوش جان را باز کنیم، بتوانیم از دور دست کودکیمان، زمزمه‌ی آشنایی را که مثنوی و قرآن کریم را به صوت خوش می‌خواند دوباره بشنویم. چه بسا ممکن است خطوط چهره‌ی خواننده‌ی آن را هم به یاد نداشته باشیم، اما این صوت خاطر‌های است که با جان ما درآمیخته است.

امروز همان‌گونه که شکل خانه‌ها و لباس پوشیدنمان دگرگون شده، تشکیلات اجتماعی، داد و ستد، آداب نشست و برخاست، درس خواندن و میهمانی رفتن و میهمانی دادنمان هم تغییر کرده است. پنج‌دری‌ها و هشتی‌ها و دالان‌ها، حیاط‌های تو در تو و حوض‌های با فواره‌های آوازه‌خوان و باغچه‌های عطرآگین و خواب‌آلود جای خود را به آپارتمان‌های عمودی لانه زنبوری و حیاط‌های بی‌روح امروز داده است. خانواده‌ی گسترده هم جای خود را به خانواده‌ی هسته‌ای و کوچک سپرده است. روابط خانوادگی نیز دگرگون شده است، اگرچه امروز خانواده از ساختار آزادمنشانه‌تری برخوردار شده است.

در حال حاضر اعضای خانواده صبح‌ها با عجله یک‌دیگر را ترک می‌کنند و به فراخور فراغت اکثر اعرها و گاه دیروقت شب یک‌دیگر را باز می‌یابند. دیگر بیش‌تر اوقات زندگی در خانه نمی‌گذرد و خانه تنها استرحت‌گاهی شده است شبانه که چند ساعتی از بیداری را هم می‌توان در آن جا در کنار هم گذارند. جای رف‌های کتاب را وسایل صوتی، تصویری و الکترونیکی گرفته است.

در برابر آن چه به ضرورت باید تغییر کند چاره‌ای جز تسلیم نیست. ولی حال که بخشی از زندگی به بیرون خانه منتقل شده است، آیا باید از خانه قطع امید کنیم و بگذاریم این باور غلط به ما تحمیل شود که دیگر عصر با هم بودن در خانواده گذشته است و باید به همین در کنار هم بودن راضی باشیم و خود را قانع کنیم که در کنار هم بودن هم نوعی با هم بودن است؟ خود را گول نزنیم. با هم بودن با در کنار هم بودن فرق دارد. با هم بودن یعنی شریک شدن و شریک کردن. حال که فقط قرار است چند ساعت با هم باشیم سعی کنیم برای فرزندانمان خاطره‌هایی را بیافرینیم که در آینده از خانه‌ی پدری به نیکی یاد کنند. در کنار هم ننشینیم و ادای خانواده را در نیاریم، در حالی که هریک در دنیای خود که ممکن است هزاران فرسنگ با دنیای دیگری فاصله داشته باشد، سیر می‌کنیم، سعی کنیم دنیای مشترکی پیدا کنیم.

با هم خواندن هم یکی از این دنیاهاست. با هم خواندن یعنی تنهایی و سکوت را شکستن و در چیزی شریک شدن، به زبان مشترک با هم سخن گفتن، راه تفاهم گشودن، هم‌دیگر را محک زدن و بهتر شناختن یک‌دیگر. وقتی پدران و مادران می‌گویند بچه‌ها دیگر به کتاب علاقه ندارند و به نظر می‌رسد تلویزیون و ورزش و پارک را به خواندن ترجیح می‌دهند و نمی‌شود بچه‌ها را در عصر پدیده‌های شگفت‌انگیز از این همه هیجان و جذابیت محروم کرد و مجبورشان نمود که بنشینند و کتاب بخوانند، معنایش این است که خود آن‌ها (پدران و مادران) به کتاب و خواندن ایمان ندارند، و همه‌ی این‌ها بهانه‌ای است برای شانه خالی کردن! چرا که ما باور کرده‌ایم که خانواده می‌تواند موجد عادت‌های خوب و بد در فرزندان باشد. لازم نیست کتاب خواندن را جای‌گزین سایر فعالیت‌های سازنده‌ی زندگی کنیم. کتاب، جای‌گزین زندگی نیست، آن را غنی‌تر می‌کند. تماشای تلویزیون و ویدئو، رفتن به ورزشگاه و پارک و سینما در زندگی امروز ضرورت دارد. با هم خواندن هم ضرورت دارد، زیرا تنها کتاب‌های خوب قادرند در لحظاتی خاص در کنار هم بودن را به با هم بودن مبدل سازند. پس کافی است سعی کنیم در کنار سایر پدیده‌ها، جایی هم برای کتاب خوب باز کنیم. سعی نکنیم کتاب‌ها را تحمیل کنیم. فقط کافی است کتاب‌های خوب را در معرض دید قرار بدهیم، گاه در باره‌ی آن‌ها صحبت کنیم، گاه اگر فرصتی شد، چند صفحه‌ای از آن را با صدای بلند بخوانیم و در باره‌ی خواننده‌ها و شنیده‌های خود در باره‌ی کتاب سخن بگوییم و دنبال کار را به حال خود بگذاریم. لطفاً هرگز خواندن را با تأکید بر

ارزش‌های آن توصیه نکنیم که مثل توصیه برای خوردن سبزی‌ها به خاطر ویتامین‌ها خواهد شد که بچه‌ها را از هر چه سبزی و ویتامین است، بیزار می‌کند. لطفاً با این فکر با بچه‌ها کتاب نخوانیم که کلاس درسی برای آن‌ها باز کنیم و به آن‌ها چیزی بیاموزیم، بلکه با این امید کتاب را برداریم که خود نیز از آن بهره‌ای ببریم، زیرا نمی‌دانیم از این باهم خواندن چه برمی‌خیزد. کسی چه می‌داند، شاید پیوند ما را با دنیایی که سال‌ها آن را گم کرده‌ایم، دوباره برقرار کند.

بد نیست بدانیم که وقتی باهم کتاب می‌خوانیم، حساسیت‌های کودکان را نسبت به زبان و ادبیات بالا می‌بریم. خواندن را در نظر آن‌ها عملی جذاب و لذت‌بخش و در عین حال ساده جلوه می‌دهیم. آن‌ها را غیر مستقیم با ارزش‌های زیبایی‌شناختی ادبیات آشنا می‌کنیم. آن‌ها را در بخش‌هایی از ادبیات شریک می‌کنیم که ممکن است خود، آن‌ها را برای خواندن انتخاب نکنند یا اگر هم در تنهایی بخوانند، نتوانند به تمامی ارزش‌های آن پی ببرند. پس کتاب‌هایی را انتخاب کنیم که ارزشمند و زیبا هستند و جوهری به یادماندنی دارند.

فضای باهم خواندن باید آکنده از مهر باشد. می‌توان کوچک‌ترین عضو خانواده را روی زانو نشاند و به دیگر فرزندان نیز اجازه داد در این حلقه‌ی مهر قرار گیرند تا همدلی را حس کنند. در فرهنگ ما که تقسیم غیر منصفانه‌ی وظایف سبب شده است پدران هر چه بیش‌تر از فرزندان‌شان فاصله بگیرند، باهم خواندن فرصتی است برای پدران تا به فرزندان‌شان نزدیک‌تر شوند و اجازه بدهند که کتاب‌های خوب، زبان مشترکی شوند برای باهم سخن گفتن تا یخ‌های غریبگی آب شوند. پدران، مطمئن باشند که از آبهت پدریشان کم نخواهد شد، بلکه این آبهت در هاله‌ای از مهر قرار خواهد گرفت.

یادمان باشد که حتماً باهم خواندن به منزله‌ی خواندن ما برای کودکان نیست. آن‌ها هم باید بتوانند ما را در یافته‌های خود سهیم کنند. وقتی برای ما می‌خوانند به فکر اصلاح خواندن آن‌ها نباشیم. به آن‌ها شهادت خواندن بدهیم. سعی کنیم عمیقاً به ارزش‌هایی که آن‌ها ما را لایق سهیم کردن یافته‌اند، پی ببریم. در عواطف و احساسات فرزندانمان نسبت به کتاب شریک شویم. لطفاً خوب خواندن را هم تمرین کنیم که بد خواندن خواننده را کسل و بی‌زار می‌کند.

یادمان باشد که تنها داستان، ادبیات و شعر نیست که می‌توان در خواندن آن شریک شد.

می‌توان در لابه‌لای صفحات یک فرهنگ‌نامه به نقطه‌ی پیوند رسید یا در فرهنگ لغت، با واژگان زبان مادری بازی کرد. می‌توان روی اطلس جغرافیایی سرزمین‌ها را در نور دید یا بر روی اطلس تاریخی مسیر مهاجرت قومی را دنبال کرد یا در کتابی به صور فلکی رسید، با گونه‌های پرندگان و گیاهان آشنا شد یا یک کتاب هنر را گشود، یا صفحه صفحه‌ی کتاب زندگی انسان بزرگی را ورق زد. آن چه در همه‌ی این همراهی‌ها اهمیت دارد باهم بودن است و کسب تجربه‌های مشترک و همدلی.

در هر حال چه بخواهیم و چه نخواهیم ما مسؤول بودن و شدن فرزندانمان هستیم. باید تلاش کنیم باورهای درست و عادت‌های خوب را در آن‌ها به یادگار بگذاریم که یکی از آن‌ها عشق به کتاب و کتاب خواندن است. بیایید باور کنیم که جهان از آن کسانی است که می‌خوانند.

در این مجال اندک جای بحث پیرامون موانع و مشکلات فیزیکی، روانی، اجتماعی و فرهنگی و حتی سیاسی خواندن نیست که شاید به پژوهش‌های گسترده و سپس عزم ملی جهت رفع موانع نیاز دارد. باید از حوزه‌ی بحث‌های نظری درگذشت و پایه میدان عمل گذاشت و برای ورود به حوزه‌ی عمل به منابع کاربردی نیاز داریم که راه‌های عملی و تجربه‌های ساده و قابل اجرا را به کسانی بیاموزد که با کودکان سر و کار دارند: مادران، پدران، مربیان، آموزگاران و کتابداران. کتاب‌گام‌های نخستین به سوی خواندن: راهنمای پدران و مادران موفق که توسط جمعی از استادان فرهیخته‌ی وابسته به یک مؤسسه‌ی معتبر علمی بین‌المللی به رشته‌ی تحریر در آمده و به همت مترجمان دانشمند و در دانشنا، به فارسی برگردانده شده، تنها به دلیل مطرح کردن بحث‌های نظری نیست که از اعتبار زیادی برخوردار است بلکه راه کارهای عملی آن است که بر ارزش و جایگاه والای کتاب افزوده است.

این کتاب از نظر ارایه‌ی راه کارهای عملی در زمینه‌ی کار با کودکان به ویژه کودکان پیش از دبستان نمونه‌ی ارزشمندی است که امیدوارم جایگاه مناسب خود را در جامعه بیابد و الگوهای ارایه‌شده در کتاب منبع الهامی باشد برای پدران، مادران، مربیان، آموزگاران، کتابداران و کارشناسان روان‌شناسی و علوم تربیتی برای یافتن راه‌های مناسب برای کار با کتاب و کودک ایرانی.

معرفی نویسندگان کتاب

کتاب «گام‌های نخستین به سوی خواندن: راهنمای پدران و مادران موفق» توسط هفت نفر از متخصصان به شرح زیر تهیه و تنظیم شده و نگارش یافته است:

۱. دکتر جو دیسی شیکدانز^۱

دکتر شیکدانز یکی از متخصصان آموزش و پرورش پیش از دبستان و تربیت معلمان پیش از دبستان، دانشیار بخش آموزش کودکان پیش‌دبستانی و رئیس آزمایشگاه یادگیری کودکان پیش‌دبستانی وابسته به دانشگاه بوستون، دانشکده‌ی علوم تربیتی^۲ است. نامبرده مقاله‌ها و کتاب‌های تخصصی و متعددی به شرح زیر دارد:

فراتر از آموزش الفبا: مراحل نخستین رشد خواندن و نوشتن، کتاب‌های درسی درباره‌ی «راهبردهای تدریس به کودکان خردسال» و به سوی شناخت کودکان. خانم دکتر شیکدانز نویسنده‌ی فیلم رشد سوادآموزی در مرحله‌ی پیش از دبستان است که برای تربیت معلمان تهیه شده است. او هم‌چنین از اعضای کمیته‌ی پیش‌دبستانی انجمن بین‌المللی خواندن می‌باشد. ایشان مشاور کارگاه آموزشی تلویزیونی برای تولیدکنندگان برنامه‌ی سیسم استریت^۳ است. یکی از هدف‌های برنامه‌ی سیسم استریت، آموزش خواندن به کودکان می‌باشد.

۲. دکتر برونو بتل‌هایم^۴

دکتر بتل‌هایم استاد برجسته‌ی آموزش و پرورش و استاد ممتاز روان‌شناسی و روان‌پزشکی دانشگاه شیکاگو است. نامبرده در فصل چهارم این کتاب دیدگاه کارشناسی خود را درباره‌ی اهمیت قصه‌های سنتی افسانه‌ای عرضه کرده است. دکتر بتل‌هایم در سال ۱۹۵۳ در وین متولد شده و پس از دریافت دانش‌نامه‌ی دکترای از دانشگاه وین، در سال ۱۹۳۹ به ایالات

1- Judith A. Schickedanz

2- Boston University, School of Education

3- Sesame Street

4- Bruno Bettelheim

متحده‌ی آمریکا عزیمت کرد. در حال حاضر دکتر بتل‌هایم به عنوان یکی از بزرگ‌ترین متخصصان روان‌شناسی کودک در سراسر دنیا مورد احترام می‌باشد. در میان چندین کتاب مشهور وی، کتاب «کاربردهای افسون»^۱ از همه شناخته شده‌تر است. این کتاب در ایران با همین نام ترجمه و منتشر شده است.^۲

۳. دکتر پاتریشیا سیانشلو^۳

دکتر سیانشلو متخصص ادبیات کودکان است که در سطح بین‌المللی شناخته شده است. نامبرده در فصل چهارم این کتاب درباره‌ی تصویرگران کتاب‌های کودکان نظریات کارشناسی خود را عرضه کرده است. دکتر سیانشلو استاد تربیت معلم دانشگاه ایالتی میشیگان و مؤلف کتاب تصویرها در کتاب‌های کودکان و کتاب‌های مصور برای کودکان است. خانم دکتر سیانشلو رئیس کمیته جایزه‌ی کتاب کودکان وابسته به انجمن بین‌المللی خواندن است. نامبرده هم‌چنین مسئولیت کمیته‌ی جایزه‌ی نیوبری-کالدکات^۴ وابسته به انجمن کتاب‌خانه‌ی آمریکا را به عهده دارد.

۴. دکتر برنیس کالینان^۵

خانم دکتر کالینان استاد آموزش پیش‌دبستانی و دبستانی در دانشگاه نیویورک و رئیس سابق انجمن بین‌المللی خواندن است. نامبرده متخصص ادبیات کودکان است و در فصل‌های سوم و چهارم کتاب حاضر، دیدگاه کارشناسانه‌ی خود را درباره‌ی چگونگی تشویق کودکان به خواندن و نوشتن توسط والدین و زمان قصه خوانی ارایه کرده است. ایشان مؤلف کتاب ادبیات کودک و ویراستار ادبیات کودکان در برنامه‌ی خواندن است. خانم دکتر کالینان در کمیته‌ی جایزه‌ی نیوبری-کالدکات وابسته به انجمن کتاب‌خانه‌ی آمریکا و در انجمن هماهنگی طرح

1- The Uses of Enchantment

۲- بتل‌هایم، برنوت (۱۹۷۶). کاربردهای افسون، ترجمه‌ی کاظم شیوا رضوی (بی‌تا). تهران: مترجم

3- Patricia J. Cianciolo

4- Newbery-Caldecott Awards

5- Bernice E. Cullinan

ملی ابتکار خواندن خدمت می‌کند. انجمن اخیر، برنامه‌ای است در سطح ملی که برای ارتقای سوادآموزی فعالیت می‌کند.

۵. دکتر دیوید ال‌کایند^۱

دکتر ال‌کایند استاد مطالعات کودک و استاد مقیم در مرکز شهروندی و امور عمومی لینکلن‌فیلن^۲ وابسته به دانشگاه تافتس^۳ است. نامبرده نظرهای کارشناسانه‌ی خود را درباره‌ی خطرات آموزش رسمی به کودکان پیش‌دبستانی در فصل سوم عرضه کرده است. دکتر ال‌کایند نویسنده‌ی داستان‌های کودکان و مقاله‌های تحقیقی متعددی است. وی رئیس انجمن ملی برای آموزش کودکان خردسال است. دکتر ال‌کایند در کتاب «کودک شتاب‌زده: سریع بزرگ می‌شود، زود رشد می‌کند»، درباره‌ی اعمال فشارهای زیاد ناشی از آموزش رسمی به کودکان خردسال زنگ خطر را به صدا در آورده است. نامبرده نویسنده‌ی کتاب‌های «همه بزرگ شده‌اند و جایی برای رفتن نیست» و «آموزش و پرورش نادرست: کودکان پیش‌دبستانی در معرض خطر» نیز است.

۶. دکتر الفریدا هیبرت^۴

دکتر هیبرت یک روان‌شناس تربیتی و دانشیار دانشگاه کلورادو است. نامبرده در فصل پنجم کتاب، نظرهای خود را درباره‌ی تدریس رسمی به کودکان بیان داشته است. دکتر هیبرت نویسنده‌ی مقاله‌های علمی متعددی در زمینه‌ی تجربیات اولیه کودکان در زمینه‌ی سوادآموزی است. دکتر هیبرت با برنامه‌ی «ملتی از خوانندگان شویم: گزارش کمیسیون خواندن» همکاری دارد و به عنوان یک مشاور در برنامه‌ی خواندن «سیلور بوردت گین»^۵ و در اداره‌های آموزش و پرورش دولتی خدمت می‌کند.

- 1- David Elkind
- 2- Lincoln Filene Center
- 3- Tufts University
- 4- Elfrieda Heibert
- 5- Silver Burdett Ginn

۷. دکتر فرانک و ولوتینو^۱

دکتر ولوتینو در فصل اول در زمینه‌ی نارساخوانی^۲ مشارکت دارد. نامبرده یک متخصص اختلال‌های خواندن و استاد بخش روان‌شناسی تربیتی و آمار و رئیس مرکز تحقیقات و مطالعات کودک در دانشگاه دولتی نیویورک در شهر آلبانی است. وی مدت بیست سال است که تحقیقات مربوط به خواندن به‌طور طبیعی و اختلال‌های خواندن را هدایت و ارزیابی کرده است. دکتر ولوتینو نویسنده‌ی کتاب «نارساخوانی: نظریه و تحقیق» و ده‌ها مقاله‌ی علمی است. نامبرده عضو هیأت تحریریه‌ی مجله‌ی روان‌شناسی تربیتی و مجله‌ی ناتوانی‌های یادگیری است.

www.ketaboo.com

1- Frank R. Vellutino

2- Dyslexia